

Sygn. akt I ACa 1728/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 grudnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jan Kremer
Sędziowie:	SSA Zbigniew Ducki SSA Teresa Rak (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Urszula Kłosińska

po rozpoznaniu w dniu 1 grudnia 2017 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa **S. W.**

przeciwko (...) **S.A. w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 7 października 2016 r. sygn. akt I C 935/15

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 2 700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

SSA Zbigniew Ducki SSA Jan Kremer SSA Teresa Rak

Sygn. akt I ACa 1728/16

UZASADNIENIE

Powód S. W. wniósł o zasądzenie od (...) S.A. w W. kwoty 108.924,70 zł ustawowymi odsetkami od dnia 21 lipca 2015r. do dnia zapłaty oraz zasądzenia kosztów procesu. Wskazał, że z pozwanym łączyła go umowa obowiązkowego ubezpieczenia rolników, na mocy której objęto ochroną ubezpieczeniową m.in. z tytułu pożaru, budynki wchodzące w skład gospodarstwa rolnego w okresie od dnia 1 stycznia 2015r. do dnia 31.12.2015r. Ochroną objęte zostały garaż, stajnia, budynek gospodarczy, stodoła, budynek mieszkalny jednorodzinny, szopa, które zostały wycenione według ich wartości rzeczywistej uwzględniającej stopień zużycia. W dniu 20 czerwca 2015r. ok. godz. 15.00 nastąpił pożar, który niemalże całkowicie strawił wskazane budynki z wyjątkiem budynku mieszkalnego. Po

zgłoszeniu szkody ubezpieczyciel pismem z dnia 24 lipca 2015r. przyznał odszkodowanie w wysokości 43.198,35 zł. Powód zakwestionował kosztorys szkody wskazując liczne uchybienia. Wniósł również o dokonanie ponownej wyceny wysokości szkody. W ocenie powoda nastąpiła szkoda całkowita dotycząca garażu, stajni, budynku gospodarczego oraz stodoły. Kosztorys natomiast w ogóle nie wskazuje budynku gospodarczego, stajni oraz szopy. Wysokość dochodzonego odszkodowania stanowi różnicę pomiędzy wyceną wartości rzeczywistej określonej w polisie, a wartością przyznanego przez stronę pozwaną odszkodowania. Podniósł też powód, że pozwany ubezpieczyciel niezasadnie potrącił z kwoty należnego odszkodowania stopień zużycia budynku. Zdaniem powoda w związku z całkowitym zniszczeniem budynków, odszkodowanie winno być ustalone na podstawie cenników prac budowlanych, a nie cenników do szacowania wartości budynków. Całkowite zniszczenie budynku jest bowiem utratą mienia o konkretnej wartości.

Pozwany (...) S.A. w W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. Zarzucił brak legitymacji czynnej powoda z uwagi na zawartą umowę cesji praw z polisy ubezpieczeniowej seria nr (...) na rzecz Banku (...)w K. Oddział w Z. oraz brak zwrotnego przelewu wierzytelności przez Bank na rzecz powoda. Wskazał też, że odszkodowanie wypłacone powodowi zostało ustalone we właściwej wysokości i zaspokoilo roszczenia z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia w takim zakresie w jakim roszczenia te były usprawiedliwione. Podniósł też, że przedstawiony przez powoda kosztorys przez mgr. inż. S. P. w procesie sądowym nie ma waloru opinii sądowej i stanowi jedynie dokument prywatny, a poza tym w tym kosztorysie przyjęto inny podział budynków gospodarczych, niż wynikający z umowy ubezpieczenia potwierdzonej polisą i ustalony w toku likwidacji szkody. Wg pozwanego wymieniony w polisie budynek gospodarczy i szopa nie zostały uszkodzone w wyniku pożaru. Powód przez wiele lat obowiązywania umów ubezpieczenia nie zgłaszał żadnych zastrzeżeń w związku z zawieraniem ubezpieczeniem i ewentualną jego niezgodnością ze stanem faktycznym budynków powoda. Nie zgodził się też pozwany z twierdzeniem, że że strop żelbetowy i ściany budynków są uszkodzone w wyniku pożaru i że istnieje konieczność ich rozbiórki. Zdaniem pozwanego w budynku stajni doszło do szkody częściowej. Strop nie został uszkodzony w wyniku pożaru.

Wyrokiem z dnia 7 października 2016 roku Sąd Okręgowy w Tarnowie zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 60.879,94 zł z ustawowymi odsetkami, a od 1 stycznia 2016 roku z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 21 lipca 2015 roku, w pozostałym zakresie powództwo oddalił oraz nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Tarnowie kwotę 3.044 zł tytułem części opłaty od pozwu oraz kwotę 3.259,10 zł tytułem części wydatków wyłożonych tymczasowo przez Skarb Państwa, a w pozostałym zakresie koszty procesu wzajemnie zniósł i odstąpił od obciążenia powoda brakującymi kosztami postępowania.

Rozstrzygnięcie wydał Sąd w oparciu o następujące okoliczności niesporne i ustalenia faktyczne:

Strony łączyła umowa ubezpieczenia obowiązkowego budynków wchodzących w skład gospodarstw rolnych od ognia i innych zdarzeń. Umowa została przedłużona w dniu 28 listopada 2014r. z datą obowiązywania od 1 stycznia 2015r. do dnia 31 grudnia 2015r. Potwierdzeniem zawarcia przedmiotowej umowy jest dokument polisy ubezpieczeniowej nr (...). W dniu 20 czerwca 2015 r. na nieruchomości należącej do powoda obejmującej działkę nr (...) położoną w miejscowości P. w zabudowaniach gospodarczych doszło do pożaru, który uszkodził zabudowania gospodarcze oraz nieznacznie dom mieszkalny jednorodzinny należący do S. W..

Łącząca strony umowa obowiązkowego ubezpieczenia budynków gospodarskich zgodnie z polisą obejmowała:

- garaż - posiadający drewniane ściany, pokryty dachówką, którego wartość rzeczywista na dzień zawarcia umowy, uwzględniająca zużycie w 34%, ustalona została na 18.300,00 zł,
- stajnię – o wymiarach: 10,2x8 m, posiadającą ściany z pustaków, pokrytą dachówką, której wartość rzeczywista na dzień zawarcia umowy, uwzględniająca zużycie w 43%, ustalona została na 60.900,00 zł,
- budynek gospodarczy o wymiarach 20x8m, murowany z mieszanych materiałów, pokryty dachówką, którego wartość rzeczywista na dzień zawarcia umowy ubezpieczenia, uwzględniająca zużycie w 45%, ustalona została na 33.200,00 zł,

- stodołę z pustaków, pokrytą dachówką, której wartość rzeczywista na dzień zawarcia umowy, uwzględniająca zużycie w 43%, ustalona została na 30.600,00 zł,

- dom mieszkalny jednorodzinny o wymiarach 11,4x10,2m, murowany, pokryty blachą, którego wartość rzeczywista na dzień zawarcia umowy, uwzględniająca zużycie w 17%, ustalona została na 143.400,00 zł,

- szopę drewniano – murowaną, przykrytą dachówką, której wartość rzeczywista na dzień zawarcia umowy, uwzględniająca zużycie w 69%, ustalona została na 1.700,00 zł.

W wyniku pożaru, który miał miejsce 20 czerwca 2015 roku szkody wystąpiły w następujących obiektach:

1/ w przybudówce stodoły (pomieszczenie gospodarcze(...))zgodnie z rzutem parteru k. 69) - (obiekt murowany) spaleni uległa konstrukcja dachu z całkowitym zniszczeniem poszycia z dachówki cementowej, spaleni uległy drzwi gospodarcze, strop, opalone zostały okna (okno stalowe z kratą do wykorzystania po oczyszczeniu); ściany murowane (w tym podmurówki dachowe) uszkodzone lub spękane, oraz zalane na skutek akcji gaśniczej, zostały uszkodzone instalacje elektryczne;

2/ w drugiej przybudówce stodoły (pomieszczenie gospodarcze (...))zgodnie z rzutem parteru z k.69) - obiekt częściowo murowany, częściowo deskowany – wrota i ściany dowiązane do słupów żelbetowych) spaliła się konstrukcja z całkowitym zniszczeniem poszycia z dachówki cementowej, uszkodzone zostały słupy żelbetowe, spalone zostały wrota do stodoły, spalone zostały ściany z desek, uszkodzeniu uległy ściany murowane (wspólne z sąsiednią zabudową) uszkodzone lub spękane oraz zalane na skutek akcji gaśniczej;

3/ w pomieszczeniu stodoły (obiekt oznaczony numerem(...))zgodnie z rzutem karta 69) – obiekcie częściowo murowanym, częściowo deskowanym, posiadającym wrota i ściany dowiązane do słupów żelbetowych, spaliła się konstrukcja dachu z całkowitym zniszczeniem poszycia z dachówki cementowej, uszkodzeniu uległy słupy żelbetowe, spaliły się wrota do stodoły, spaleni uległy ściany z desek, uszkodzone zostały ściany murowane poprzez spękanie i zalanie na skutek akcji gaśniczej;

4/ w przybudówce stajni (obiekt murowany) spalona została konstrukcja dachu z całkowitym zniszczeniem poszycia z dachówki cementowej, opalone zostały drzwi gospodarcze, opalone zostało okienko drewniane, uszkodzeniu uległy ściany murowane (w tym ścianki kolankowe przy konstrukcji dachu) uszkodzone lub spękane, uszkodzona została instalacja elektryczna – do odtworzenia;

5/ w stajni (obiekt murowany z żelbetowym stropem na podciągu) spaleni uległa konstrukcja dachu z całkowitym zniszczeniem poszycia z dachówki cementowej, opalone zostały drzwi gospodarcze, spalone i opalone zostały wrota drewniane od strony stodoły, opalone zostały okna drewniane, uszkodzeniu uległy ściany murowane (w tym ścianki kolankowe przy konstrukcji dachu), spękane oraz przegrzane i zalane na skutek akcji gaśniczej, uszkodzeniu uległ też strop żelbetowy na podciągu – z widocznymi śladami przegrzania, spaleni uległo w całości ocieplenie zewnętrzne ze styropianu pod tynkiem zewnętrznym (od strony stodoły) a w pozostałej części uszkodzone, uszkodzona została instalacja elektryczna;

6/ w pomieszczeniu gospodarczym (...) (obiekt murowany ze stropem drewnianym) spalona została konstrukcja dachu z całkowitym zniszczeniem poszycia z dachówki cementowej, opalony i zalany na skutek akcji gaśniczej został strop drewniany (belki i deskowanie), opalone i zalane zostały wrota drewniane – do rozbiórki i odtworzenia, uszkodzeniu uległy ściany murowane (w tym ścianki kolankowe przy konstrukcji dachu), spękane oraz przegrzane i zalane na skutek akcji gaśniczej– do rozbiórki i odtworzenia wraz z tynkami wewnętrznymi i malowaniem, za wyjątkiem ściany murowanej od strony przybudówki drewnianej – ścian bez znaków wyraźnych uszkodzeń, ocieplenie zewnętrzne ze styropianu pod tynkiem zewnętrznym zostało uszkodzone, spękane i zalane na skutek akcji gaśniczej – do rozbiórki i odtworzenia wraz z tynkiem zewnętrznym i malowaniem, uszkodzeniu uległa instalacja elektryczna (w tym trójfazowa) uszkodzone;

7/w przybudówce drewnianej(...)(obiekt drewniany) uszkodzona została częściowo konstrukcja dachu – nadpalone krokwie i lokalne uszkodzenia dachówek;

8/ w przybudówce drewnianej (...)(obiekt drewniany) nie doszło do widocznych śladów uszkodzeń na skutek pożaru;

9/ w przybudówce stodoły betonowo-drewnianej (obiekt na słupach żelbetowych z deskowaniem ścian) spalona została konstrukcja dachu z całkowitym zniszczeniem poszycia z dachówki cementowej, uszkodzone zostały słupy żelbetowe, spalone zostały ściany z desek i wrota drewniane;

10/ odnośnie dachu - wspólnego dla zabudowy zwartej obiektów (konstrukcja drewniana, poszycie z dachówki cementowej) spaleni uległa konstrukcja dachu z całkowitym zniszczeniem łączenia, poszycia z dachówki cementowej i gąsiorów; uszkodzone zostały ściany kolankowe, spalone zostały ściany z desek – do odtworzenia, zniszczeniu uległy też rynny i rury spustowe.

Uszkodzona została też ściana elewacyjna budynku mieszkalnego. Uszkodzeniu nie uległy natomiast budynek garażowy po zachodniej stronie domu zlokalizowany w skarpie terenowej i przykryty ziemią oraz wiata zlokalizowana na północnej stronie działki i sklep z altaną.

Ustalił Sąd, że szkody dla każdego z obiektów wynoszą:

1/ dla przybudówki stodoły (pomieszczenie gospodarcze(...)) łączna wartość szkody wynosi 6.495,22 zł brutto;

2/ dla przybudówki stodoły (pomieszczenie gospodarcze (...))11.237,69 zł brutto;

3/ dla pomieszczenia stodoły 21.257,64 zł brutto;

4/ dla przybudówki stajni 6.739,93 zł brutto;

5/ dla stajni (pomieszczenie inwentarskie) 30.628,74 zł brutto;

6/ dla pomieszczenia gospodarczego (...) 23.644,24 zł brutto;

7/ dla przybudówki drewnianej (...) 3.455,24 zł brutto;

8/ dla przybudówki drewnianej (...)brak szkody;

9/ dla przybudówki stodoły betonowo-drewnianej 3.841,12 zł brutto

W wyniku pożaru uległy uszkodzeniu wszystkie obiekty składające się na zwartą zabudowę, pokrytą wspólną konstrukcją dachową, a to zgodnie z numeracją wskazaną na inwentaryzacji (k.69 akt sprawy):

Obiekt nr(...)- Pomieszczenie gospodarcze(...)

Obiekt nr (...) – Pomieszczenie gospodarcze (...)

Obiekt nr(...) – Pomieszczenie stodoły

Obiekt nr (...)– Pomieszczenie gospodarcze (...)

Obiekt nr (...)– Pomieszczenie inwentarskie – stajnia

Obiekt nr (...) – Pomieszczenie gospodarcze nr (...)

Obiekt nr (...)– Przybudówka stodoły betonowo-drewniana

Wspólna konstrukcja dachowa nad obiektami (...)

Nie uległy uszkodzeniu szopa drewniana (obiekt nr(...)) oraz pomieszczenie szopy (obiekt nr (...)), a także pozostałe budynki na działce: wiata drewniana kryta blachą w północnej części, garaże w skarpie po zachodniej stronie budynku mieszkalnego, oraz budynek przy drodze głównej powiatowej (sklep wraz z altaną). Wszystkie obiekty znajdujące się w zwartej zabudowie, które uległy uszkodzeniu były objęte ubezpieczeniem.

Łączna wartość szkody budynków gospodarczych z uwzględnieniem stopnia zużycia liczonego według zasady od rozpoczęcia objęcia budynku polisą ubezpieczeniową do dnia zdarzenia wynosi 107 299,82 zł.

Wielkości te ograniczone są sumą ubezpieczeniową z polisy i ostatecznie łączna wartość szkody należna z tytułu polisy ubezpieczeniowej wynosi 96 655,24 zł po uwzględnieniu zużycia budynków.

W dniu 20 czerwca 2015r. powód zgłosił stronie pozwanej szkodę. W toku postępowania likwidacyjnego ((...)) pracownik strony pozwanej dokonał oględzin na miejscu pożaru i sporządził kosztorys podstawowy. Dokonał inwentaryzacji uszkodzeń, wykonując szkice na których zamieszczono wymiary budynków zdjęte w terenie i na tej podstawie później sporządzono wyliczenie szkody w kosztorysie podstawowym. W kosztorysie w odniesieniu do każdego z budynków wskazywano wartość kosztorysową i wysokość zużycia budynku oraz wysokość szkody, a nadto określono zakres robót jakie są potrzebne do wykonania. W budynku garażu wysokość szkody w kosztorysie przyjęto na 1.762,77 zł, w budynku stajni na kwotę 16.475,00 zł, w budynku stodoły na kwotę 17.537,53 zł. Wartość szkody w budynku mieszkalnym została przyjęta w wysokości 7.423,05 zł. Łączną kwotę odszkodowania pozwany ustalił na kwotę 43.198,35 zł. Z Bankiem (...)w K. powoda łączyła umowa kredytu inwestycyjnego pomostowego na zakup ciągnika i maszyn rolniczych na okres od 10.11.2005r. do 30.09.2009r. Prawnym zabezpieczeniem umowy kredytu była m.in. cesja polisy ubezpieczeniowej budynków. Bank (...)w K. Oddział w Z. w piśmie z dnia 9 lipca 2015r. wyraził zgodę na wypłatę przyznanego odszkodowania S. W.. Decyzją z dnia 24 lipca 2015r. pozwany ustalił wysokość odszkodowania na kwotę 43.198,35 zł. Na kwotę tę składało się odszkodowanie za szkody w budynku garażu w wysokości 1.762,77 zł, w budynku inwentarskim w wysokości 16.475,00 zł, budynku składowo – magazynowym w wysokości 17.537,53 zł, w domu jednorodzinnym w wysokości 7.423,05 zł. Odszkodowanie zostało wypłacone powodowi. Powód nie zgodził się z wysokością przyznanego odszkodowania i wniósł zastrzeżenia do kosztorysu szkody z dnia 20.06.2015r. Powód nie kwestionował jedynie wyceny uszkodzeń w budynku jednorodzinnym mieszkalnym. Pozwany odmówił ponownej wyceny szkody.

Zobowiązanie kredytowe w stosunku do Banku (...) w K. Oddział w Z. powód spłacił w całości, co spowodowało wygaśnięcie praw z cesji.

Powód nie remontował spalonych budynków gospodarczych, tylko strop na stajni, który został uszkodzony, przykrył folią zabezpieczającą wewnątrz budynku przed deszczem.

Stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów, opinii biegłego sądowego z zakresu budownictwa - inż. W. S. oraz na podstawie zeznań świadka P. P. powoda. Dokumenty Sąd uznał za wiarygodne i nie kwestionował ich żadna ze stron. W ocenie Sądu Okręgowego kluczowym dowodem sprawy była opinia biegłego sądowego z zakresu budownictwa W. S.. Sąd podzielił wnioski wynikające z opinii, uznał że jest ona wyczerpująca i należycie uzasadniona. Biegły ustosunkował się do zgłaszanych przez powoda zarzutów, gdyż w sposób bardzo szczegółowy i wyczerpujący odniósł się do osobna do każdego z podniesionych przez niego zarzutów w pisemnej opinii uzupełniającej. Przynależną przez biegłego argumentację cechuje logika, rzeczowość, jasność, uwzględnianie możliwie najszerszego spektrum istotnych dla prezentowanych ocen okoliczności i czynników. Biegły dokładnie wskazał jakie budynki na nieruchomości własności powoda uległy uszkodzeniu w związku z pożarem, czy dają się one przyporządkować do polisy ubezpieczeniowej, wskazującej rodzaj zabudowy na nieruchomości objętej ubezpieczeniem, jaka była wysokość szkody w budynkach gospodarskich zgodnie z kilkoma wariantami sugerowanymi przez Sąd tj. z uwzględnieniem stopnia zużycia liczonego według zasady od rozpoczęcia objęcia budynku polisą ubezpieczeniową do dnia zdarzenia pożarowego oraz w wariantcie zgodnym z polisą ubezpieczeniową. Strona pozwana nie zakwestionowała opinii w

zakresie identyfikacji budynków, a także w zakresie kwalifikacji uszkodzeń, odniosła się jedynie negatywnie do uszkodzeń w budynku stajni. Również wyliczenia biegłego odnośnie zużycia technicznego budynków zasadniczo nie zostało zakwestionowane, gdyż strona pozwana uznała, że słuszne i prawidłowe jest wyliczenie w wariantcie zgodnym z polisą.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd uznał żądanie powoda za częściowo uzasadnione. Powód roszczenie wywodził z łączącej strony umowy ubezpieczenia rolniczego, bowiem w okresie jej obowiązywania doszło do zdarzenia ubezpieczeniowego w postaci pożaru ubezpieczonego budynków gospodarczych, co spowodowało szkodę po stronie powoda. Pozwany nie kwestionował podstaw swojej odpowiedzialności i w postępowaniu likwidacyjnym wypłacił powodowi kwotę 43.198,35 zł. Sporna była natomiast wysokość szkody. Ubezpieczenie budynków rolniczych regulowane jest przepisami ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych i odnosi się do mienia.

Wskazał Sąd, że w ubezpieczeniu mienia odszkodowanie pokrywa szkodę rzeczywistą powstałą w konkretnym przedmiocie stanowiącym przedmiot ubezpieczenia. Ustawa określa metodę i sposób ustalenia wysokości szkody w dwóch sytuacjach: gdy rolnik nie podejmuje odbudowy, naprawy lub remontu budynku, w którym powstała szkoda wywołana zdarzeniem rodzącym odpowiedzialność ubezpieczyciela (art. 68 ust. 1 pkt 1 ustawy) i gdy następuje odbudowa lub remont budynku (art. 68 ust. 1 pkt 2). W pierwszym wypadku, wysokość szkody ustala się na podstawie cenników stosowanych przez zakład ubezpieczeń do szacowania wartości budynków (art. 70 ust. 3 pkt 1); cenniki te podlegają corocznej aktualizacji (art. 68 ust. 2). W sytuacji drugiej, wysokość szkody ustala się na podstawie kosztorysu (art. 68 ust. 1 pkt 2) odzwierciedlającego koszty odbudowy budynku. Ustawa reguluje też wprost ustalanie wysokości (rozmiaru) szkody. Zgodnie z art. 69 pkt 1 ustawy wysokość szkody w budynkach rolniczych zmniejsza się o wartość pozostałości, które mogą być przeznaczone do dalszego użytku, przeróbki lub odbudowy.

Wskazał też Sąd na przepisy kodeksu cywilnego regulujące umowę ubezpieczenia (art. 805 kc) i stwierdził nadto, że przepisy kc nie zawierają konkretnej regulacji pojęcia szkody. Szkodę można określać jako różnicę pomiędzy obecnym stanem majątkowym poszkodowanego a stanem, który by istniał, gdyby nie zdarzenie szkodzące. Przy ubezpieczeniu mienia szkodą jest różnica pomiędzy stanem ubezpieczonego przedmiotu przed i po zdarzeniu rodzącym odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń. Tę różnicę ma, co do zasady, wyrównać odszkodowanie ubezpieczeniowe. Jeśli więc przedmiotem był budynek zużyty w dacie zdarzenia, a na skutek zdarzenia stan budynku pogorszył się, to ustalając wysokość szkody nie można pominąć faktu, że przed wypadkiem budynek był już zużyty w oznaczonym procencie. Odszkodowanie nie może bowiem być wyższe niż szkoda rzeczywista, ma ono skompensować rzeczywisty uszczerbek w mieniu poszkodowanego, a nie doprowadzić do jego bezpodstawnego wzbogacenia. Odszkodowanie nie może też przekroczyć sumy ubezpieczenia ustalonej w umowie. Zatem odszkodowanie ma odpowiadać wysokości szkody, ale nie może być wyższe od sumy ubezpieczenia. Suma ubezpieczenia powinna odpowiadać rzeczywistej wartości przedmiotu ubezpieczenia, wartość tego przedmiotu poczytuje się za wartość ubezpieczeniową. Zgodnie z art. 70 ust. 1 pkt 1 ustawy sumę ubezpieczenia ubezpieczający ustala z zakładem ubezpieczeń odrębnie dla każdego budynku i może ona odpowiadać wartości rzeczywistej tego budynku, przez którą rozumie się wartość w stanie nowym w dniu zawarcia umowy, pomniejszoną o stopień zużycia budynku. W ocenie Sądu tak właśnie ustalono sumę ubezpieczenia przy zawieraniu umowy, przy obliczaniu wartości budynków na dzień zawarcia umowy ubezpieczeniowej, uwzględniono bowiem dotychczasowe zużycie poszczególnych budynków. Wskazano procentowy stopień zużycia w odniesieniu do garażu 34%, stajni 43%, budynku gospodarczego 45%, stodoły 43%, domu mieszkalnego 17%, szopy 69%. Warunkowało to także wysokość składki.

Nieuzasadnione, zdaniem Sądu pierwszej instancji, było więc działanie ubezpieczyciela polegające na ponownym odliczeniu od wartości szkody zużycia budynków objętych ubezpieczeniem podczas wyceny szkody, co w zasadzie doprowadziło do sytuacji, w której podwójnie zaniżono wartości budynków gospodarskich powoda. Doprowadziło to do nieuzasadnionego zaniżenia odszkodowania. Ustalenie sumy ubezpieczenia według wartości rzeczywistej budynku przy jej pomniejszeniu o stopień zużycia budynku rolniczego, a następnie pomniejszenie wysokości szkody o taki sam procent zużycia budynku, pozostaje w ocenie Sądu w sprzeczności z podstawowymi zasadami odpowiedzialności odszkodowawczej, określonymi w art. 361 § 1 i 2 k.c. oraz art. 13 ust. 3 powołanej ustawy oraz stanowiłoby

to nieuzasadnione pokrzywdzenie osoby poszkodowanej i nieuprawnione wzbogacenie ubezpieczyciela kosztem pokrzywdzonego.

Zatem łączna wysokość szkody to kwota 96.655,24 zł, na którą składają się szkody w poszczególnych budynkach, a więc, garażu – 3.455,24 zł, stajni – 60.900 zł, stodoły – 30.600 zł, szopy – 1.700 zł. Budynki te uległy szkodzie całkowitej. Powód otrzymał od pozwanego ubezpieczyciela odszkodowanie w kwocie 43.198,35 zł, w tym 7.423,05 zł za dom mieszkalny. Odszkodowanie za budynki gospodarskie wypłacono więc w kwocie 35.775,30 zł. Kwotę tę należało odliczyć od wartości ustalonej szkody w mieniu powoda, co spowodowało, że do zasądzenia na rzecz powoda pozostało odszkodowanie w wysokości 60.879,94 zł i taką też kwotę zasądził sąd na jego rzecz od strony pozwanej i oddalił powództwo dalej idące.

Odsetki zasądził Sąd od 21 lipca 2015 r., zgodnie bowiem z art. 14 ust. 1 i 2 ustawy zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie, w przypadku zaś gdyby wyjaśnienie w tym terminie okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe, nie później jednak niż w terminie 90 dni od dnia złożenia zawiadomienia o szkodzie, chyba że ustalenie odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania zależy od toczącego się postępowania karnego lub cywilnego. Powód szkodę zgłosił w dniu 20 czerwca 2015 roku, termin 30 dni upłynął więc 21 lipca 2015 roku.

Nie podzielił Sąd zarzutu jakoby powód nie miał legitymacji czynnej w sporze z uwagi na cesję wierzytelności z polisy ubezpieczeniowej. W dacie szkody cesja już bowiem wygasła i powód mógł dochodzić odszkodowania na swoją rzecz.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., art. 100 k.p.c. oraz w oparciu o przepis art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Powód wygrał proces w 56%. Był zwolniony od kosztów sądowych w całości. Sąd nakazał ściąganie od strony pozwanej opłatę od pozwu w wysokości wprost proporcjonalnej do zasądzzonego żądania pozwu tj. kwotę 3.044,00 zł (5% od kwoty zasądzzonej na rzecz powoda tj. 60.879,94 zł) oraz kwotę 3.259,10 zł która stanowiła odpowiednią część wydatków (56% kwoty wydatków) tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa, do których zaliczyć należało koszty opinii biegłego w wysokości 5.819,82 złotych. Biorąc zaś pod uwagę, że strony w podobnym stopniu wygrały i przegrały sprawę koszty zastępstwa procesowego Sąd pomiędzy stronami wzajemnie zniósł. Obciążenie powoda pozostałymi kosztami Sąd uznał za niesłuszne, zważywszy, że powód na skutek pożaru utracił znaczną część swojego dorobku.

Apelację od wyroku wniósł pozwany ubezpieczyciel. Zaskarżył wyrok w części w punktach I (co do kwoty 37.670 zł), III i IV i zarzucił:

-naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 68 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 70 ust. 3 pkt 1 oraz niezastosowanie art. 68 ust 4 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 824¹ § 1 kc, błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 13 ust 3 w zw. z art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w zw. z art. 361 § 2 kc i konsekwencji tych naruszeń zasądzenie odszkodowania przekraczającego wysokość szkody, w tym zwłaszcza ustalenia odszkodowania bez pomniejszenia o stopień zużycia technicznego budynków wynikający z umowy ubezpieczenia, tj zasądzenie odszkodowania przewyższającego szkodę rzeczywistą. Zarzucił też naruszenie prawa procesowego tj. art. 233 § 1 kpc poprzez dokonanie błędnych ustaleń na podstawie zebranego materiału dowodowego oraz oceny dowodów noszącej znamiona dowolności, która miała wpływ na wysokość zasądzzonej kwoty odszkodowania.

Wniósł pozwany o zmianę wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 23.210,30 zł z ustawowymi odsetkami, a od 1 stycznia 2016 r. z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi od 21 lipca 2015 r., ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu

w Tarnowie i o zmianę rozstrzygnięcia o kosztach zawartych w pkt III i IV wyroku oraz zasądzenie kosztów za obie instancje.

Powód wniósł o oddalenie apelacji.

Po rozpoznaniu apelacji Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja pozwanego na uwzględnienie nie zasługuje, a podniesione zarzuty są nieuzasadnione.

W pierwszej kolejności odnieść się należy do zarzutu dokonania przez Sąd błędnych ustaleń faktycznych i wadliwej oceny dowodów, co zdaniem strony pozwanej miało wpływ na rozstrzygnięcie w zakresie wysokości odszkodowania, bowiem dopiero prawidłowe ustalenia faktyczne oparte o niewadliwą ocenę dowodów mogą stanowić podstawę do zastosowania prawa materialnego.

Sąd Apelacyjny zarzutów tych nie podziela. Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji są prawidłowe i znajdują oparcie w zgromadzonym materiale dowodowym.

Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 kpc wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest wystarczające natomiast przekonanie strony o innej niż przyjął Sąd doniosłości poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (tak np. Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 6 listopada 1998 r. II CKN 4/98 – niepublikowane). Dokonując oceny dowodów zgodnie z regułami określonymi w art. 233 § 1 kpc sąd winien wyprowadzić z zebranego materiału dowodowego logiczne wnioski, musi uwzględnić zasady określone przez prawo procesowe określone w przepisach art. 227 – 234 kpc oraz dominujące poglądy na stosowanie prawa. Dokonując oceny swobodnej Sąd wykorzystuje własne przekonania, wiedzę, doświadczenie życiowe, uwzględnia zasady procedury i zasady logiki. Dowody winien są oceniać bezstronnie, racjonalnie, wszechstronnie. W odniesieniu do każdego dowodu winien Sąd ocenić jego wiarygodność, odnosząc się także do pozostałego materiału dowodowego. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub, gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo – skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona.

Tymczasem brak jest podstaw do zarzucenia Sądowi braku logiki czy też rozumowania nieuwzględniającego zasad doświadczenia życiowego. Sąd pierwszej instancji przeanalizował wszystkie dowody i wyciągnął z nich prawidłowe wnioski.

Jednakże zarówno zarzuty naruszenia prawa procesowego jak i prawa materialnego w istocie sprowadzają się do zakwestionowania przyjętego przez Sąd sposobu obliczenia należnego powodowi odszkodowania, bowiem w ocenie strony pozwanej Sąd nie pomniejszył kwot wyliczonych dla poszczególnych budynków o stopień ich zużycia, co spowodowało, że odszkodowanie przewyższa szkodę rzeczywistą.

Z takim rozumowaniem pozwanego ubezpieczyciela nie sposób się zgodzić.

Gdyby bowiem zastosować wnioskowany przez stronę pozwaną sposób obliczenia wysokości szkody polegający na ponownym odliczeniu od wartości szkody stopnia zużycia budynków objętych ubezpieczeniem doprowadziłby do sytuacji podwójnego obniżenia wartości budynków gospodarskich powoda, a konsekwencją byłoby zaniżenie należnego odszkodowania, które nie spełniłoby wówczas funkcji kompensacyjnej. Jak słusznie zauważył Sąd pierwszej instancji odszkodowanie powinno odpowiadać rzeczywistej szkodzie czyli wartości budynków na dzień zdarzenia wywołującego szkodę. Ulega ono pomniejszeniu o wartość pozostałości (art. 69 pkt 1 ustawy), a nadto nie może przekraczać sumy ubezpieczenia ustalonej w umowie (art. 13 ust. 3 ustawy). Suma ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności ubezpieczyciela w razie zaistnienia wypadku ubezpieczeniowego, a nadto stanowi podstawę ustalenia składki ubezpieczeniowej. Suma ta winna odpowiadać rzeczywistej wartości przedmiotu ubezpieczenia.

Z polisy ubezpieczeniowej wynika w sposób jednoznaczny, że przy ustalaniu wartości ubezpieczanych budynków uwzględnione zostało ich procentowe zużycie. Np. garaż 34%, stajnia 43%, budynek gospodarczy 45%, stodoła 43%, szopa 69%.

Również biegły dokonując wyceny uwzględnił stopień zużycia wynikający z wieku i stanu poszczególnych budynków i określił ich wartość rzeczywistą uwzględniającą zużycie.

Nieuzasadnione zatem byłoby, by tak wyliczoną wartość szkody ponownie pomniejszać o stopień zużycia. Oznaczałoby to podwójne uwzględnienie tego samego czynnika mającego wpływ na ustalenie wysokości odszkodowania i w efekcie jego zaniżenie. Byłoby to działanie nieuzasadnione i sprzeczne z podstawowymi zasadami odpowiedzialności odszkodowawczej wyrażonymi w art. 361 § 1 i 2 kc oraz art. 13 ust. 3 u.u.o. prowadzące do pokrzywdzenia poszkodowanego i bezpodstawnego wzbogacenia ubezpieczyciela kosztem ubezpieczonego.

Ustalona przez Sąd Okręgowy kwota odszkodowania uwzględnia zatem zasady, że po pierwsze kwota odszkodowania nie może być wyższa od poniesionej szkody, a po drugie, że nie może przekroczyć określonej w umowie sumy ubezpieczenia.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc apelację pozwanego ubezpieczyciela oddalił.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc, obciążając kosztami stronę pozwaną, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.

SSA Zbigniew Ducki SSA Jan Kremer SSA Teresa Rak